



17 JUN 2019

РЕПУБЛИКА СРБИЈА  
ТРЕЋИ ОСНОВНИ СУД У БЕОГРАДУ  
18 П. бр. [REDACTED] 19  
Дана [REDACTED] 05.2019. године  
Булевар Михајла Пупина 16  
Нови Београд

У ИМЕ НАРОДА

ТРЕЋИ ОСНОВНИ СУД У БЕОГРАДУ, судија Маријана Николић  
Милосављевић, судија појединачни, у парници тужиље [REDACTED] из Београда,  
ула [REDACTED] чији је пуномоћник [REDACTED] адвокат из Београда, ул.  
[REDACTED] адреса за пријем поште Пошт.преградак [REDACTED] 11000 Београд 6  
против тужене Direktna Banka a.d. Kragujevac, са седиштем у Крагујевцу, Булевар  
Краљице Марије бр. 54б, чији је заступник [REDACTED] адвокат из Београда, ул.  
[REDACTED] ради утврђења и стицања без основа, вредност предмета спора  
29.600,00 динара, донео је након одржане и закључене главне и јавне расправе дане  
[REDACTED] 5.2019. године

ПРЕСУДУ

УСВАЈА СЕ тужбени захтев тужиље [REDACTED] из Београда, па се  
УТВРЂУЈЕ да је одредба члана 1 став 1 тач. 8 алинеја 1 Уговора о динарском кредиту  
за рефинансирање бр. [REDACTED] закљученог дана 16.05.2014. године, изменеђу  
тужиље и правног претходника тужене која гласи: „Једнократна накнада за пуштање  
кредита у течај 2% од износа пуштеног кредита у динарима. Корисник кредита  
наведену обавезу плаћа из средстава овог Уговора, тако што му банка приликом  
пуштања кредита у течај обуставља дуговани износ о чему корисник кредита претходно  
обавештен и на шта је дао своју сагласност“ **НИШТАВА.**

УСВАЈА СЕ тужбени захтев тужиље па се **ОБАВЕЗУЈЕ** тужена Direktna Banka  
a.d. Kragujevac да тужиљи [REDACTED] из Београда, на име стицања без основа  
исплати износ од 29.600,00 динара са законском затезном каматом почев од дана  
16.05.2014. године па до коначне исплате, све у року од 8 дана од дана пријема  
писменог отправка пресуде, под претњом принудног извршења.

**ОБАВЕЗУЈЕ СЕ** тужена да тужиљи на име трошкова поступка исплати износ  
од [REDACTED] динара, са законском затезном каматом од дана извршности пресуде, у  
року од 8 дана од дана пријема писменог отправка пресуде, под претњом принудног  
извршења.

## О б р а з л о ж е њ е

Тужиља је преко пуномоћника против тужене поднела тужбу овом суду дана 28.01.2019. године, за захтевом ближе наведеним у изреци пресуде. У тужби и речи на расправи, преко пуномоћника навела је да је са правним претходником тужене закључила Уговор о динарском кредиту за рефинансирање бр. [REDACTED] дана 16.05.2014. године, те да је наведени кредит одобрен и пуштен у коришћење. Навела је да цену банкарске услуге давања кредита тужиљи, тужена банка је определила у висини годишње променљиве номиналне и ефективне каматне стопе. Банка је на дан пуштања кредита наплатила накнаду за пуштање кредита у течај у висини од 2 % од износа кредита, односно износ од 29.600,00 динара. Истакла је да су трошкови непостојећи и самим тим се не могу ни определити, услед које чињенице предмет обавезе тужиље није одређен нити одредив. Предложила је да суд усвоји тужбени захтев. Трошкове поступка је тражила и определила.

Тужена је оспорила тужбу и тужбени захтев, по основу, али не и по висини, истичући се у конкретном случају не ради о трошковима него је реч о накнади које корисник креита плаћа банци за одређену услугу. Навела је да се тужена сагласила са потписивањем предметног уговора и сагласио са висином накнаде за обраду и администрирање кредита, као и других накнада које је прихватила да плати. Сваки корисник унапред зна колико ће бити у обавези да плати банци на име ове накнаде, јер је јасно и прецизно одређено и означено у понуди и уговору који закључује. Предложила је да суд одбије тужбени захтев. Трошкове поступка је тражила и определила.

Међу парничним странкама је неспорна висина потраживања.

Међу парничним странкама је спорна основаност тужбеног захтева.

У доказном поступку суд је извео доказ читањем Уговора о динарском кредиту за рефинансирање бр. [REDACTED] Обавезних елемената уговора, Плана отплате кредита, па је ценећи исте у смислу члана 8 Закона о парничном поступку утврдио следеће чињенично стање:

Читањем Уговора о динарском кредиту за рефинансирање бр. [REDACTED] дана 16.05.2014. године, суд је утврдио да је уговор закључен између тужиље као корисника кредита и правног претходника тужене, да је у члану 1 Уговора предвиђено да банка одобрава динарски кредит у износу од 1.480.000,00 динара, у члану 1 став 1 тачка 8 предвиђене су накнаде коеј падају на терет корисника кредита које улазе у обрачун ЕКС : једнократна накнада за пуштање кредита у течај 2% од пуштеног кредита у динарима, корисник наведену обавезу плаћа из средстава овог уговора тако што му банка приликом пуштања кредита у течај обустави дуговани износ о чему је корисник претходно обавештен и на шта је дао своју сагласност.

Читањем Обавезних елемената уговора утврђено је да је врста кредитат-готовински кредит, период на који се одобрава-84 месеци, укупан износ кредитата-1.480.000,00 динара, валута-РСД, врста и висина свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита : трошак основног извештаја кредитног бироа-246,00 РСД, трпшак меница-100,00 РСД, провизија за обраду захтева-29.600,00 РСД,

трошак вођења пакета ПРЕМИУМ (кредит)-8.500,00 РСД.

Читањем Плана отплате кредита утврђено је да је дана 16.05.2014. године пуштен кредит у течај и да је наплаћен износ од 29.700,00 динара на име друге уплате/трошкови.

Анализом изведенih доказа суд је утврдио да је закључен Уговор о динарском кредиту за рефинансирање бр. [REDACTED] дана 16.05.2014. године између тужиље и правног претходника тужене, да је чланом 1 уговора предвиђено да накнаде које падају на терет корисника кредита улазе у обрачун ЕКС : једнократна накнада за пуштање кредита у течај 2% од износа пуштеног кредита у динарима, корисник наведену обавезу плаћа из средстава овог уговора тако што му банка приликом пуштања кредита у течај обустави дуговани износ о чему је корисник кредита претходно обавештен и на шта је дао своју сагласност. У Обавезним елементима ауговора наведен је износ од 29.600,00 динара на име провизије за обраду захтева. Прегледом Плана отплате кредита утврђено је да је дана 16.05.2014. године пуштен кредит у течај, као и да је истог дана наплаћен износ од 29.700,00 динара на име друге уплате.

Суд је у целости прихватио наведене писане доказе, као веродостојне и подобне за утврђење одлучних чињеница у овој правној ствари, ово тим пре што садржину истих парничне странке нису оспориле.

Чланом 11. Закона о облигационим односима прописано је да су стране у облигационом односу равноправне; чланом 12. истог закона да су у заснивању облигационих односа и остваривању права и обавеза из тих односа стране дужне да се придржавају начела савесности и поштења; чланом 15. да у заснивању двостраних уговора стране полазе од начела једнаке вредности узајамних давања (став 1.), да се законом одређује у којим случајевима нарушавање тог начела повлачи правне последице (став 2.); чланом 21. да су стране у облигационим односима дужне да у правном промету поступају у складу са добрим пословним обичајима (став 1.); чланом 46. да се уговорна обавеза може се састојати у давању, чињењу, нечињењу или трпљењу (став 1.), она мора бити могућа, допуштена и одређена, односно одредива (став 2.); чланом 47. да када је предмет обавезе немогућ, недопуштен, неодређен или неодредив, уговор је ништав; чланом 50. да је предмет обавезе одредив ако уговор садржи податке помоћу којих се може одредити или су стране оставиле трећем лицу да га одреди (став 1.); чланом 99. да се одредбе уговора примењују онако како гласе (став 1.), а да се при тумачењу спорних одредби не треба држати дословног значења употребљених израза, већ треба истраживати заједничку намеру уговорача и одредбу тако разумети како то одговара начелима облигационог права утврђених овим законом (став 2.); чланом 100. да у случају када је уговор закључен према унапред одштампаном садржају или ако је уговор био на други начин припремљен и предложен од уговорне стране, нејасне одредбе се тумаче у корист друге стране; чланом 101. да се у теретном уговору одредбе тумаче у смислу у којем се остварује правичан однос узајамних давања; чланом 104. да у случају ништавости уговора свака уговорна страна дужна је да врати другој све оно што је примила по основу таквог уговора, а ако то није могуће, или ако се природа оног што је испуњено противи враћању, има се дати одговарајућа накнада у новцу, према ценама у време доношења судске одлуке, уколико закон што друго не одређује (став 1.), да ће суд ће водити рачуна о савесности једне, односно обеју страна, о значају угроженог добра или интереса, као и о моралним схватањима (став 3.); чланом 105. да

ништавост неке одредбе уговора не повлачи ништавост и самог уговора ако он може опстати без ништаве одредбе и ако она није била ни услов уговора, ни одлучујућа побуда због које је уговор закључен (став 1.); чланом 210. прописано је да кад је неки део имовине једног лица прешао на било који начин у имовину неког другог лица, а тај прелаз нема свој основ у неком правном послу или у закону, стицалац је дужан да га врати, а кад то није могуће - да накнади вредност постигнутих користи (став 1.), да обавеза враћања, односно накнаде вредности, настаје и кад се нешто прими с обзиром на основ који се није остварио или који је касније отпао (став 2.); чланом 214. да кад се враћа оно што је стечено без основа, морају се вратити плодови и платити затезна камата, и то, ако је стицалац несавестан, од дана стицања, а иначе од дана подношења захтева; чланом 1065. прописано је да се уговором о кредиту банка обавезује да кориснику кредита стави на располагање одређени износ новчаних средстава на одређено или неодређено време, за неку намену или без утврђене намене, а корисник се обавезује да банци плаћа уговорену камату и добијени износ новца врати у време и на начин како је утврђено уговором, а чланом 1066. да се уговором о кредиту утврђује износ, као и услови давања, коришћења и враћања кредита (став 2.).

Стране у облигационом односу су равноправне, а у заснивању облигационих односа и остваривању права и обавеза из тих односа сходно садржини одредбе члана 12 Закона о облигационим односима странке су дужне да се придржавају начела савесности и поштења, док је начело једнаке вредности давања прописано одредбом члана 15 истог закона према коме у заснивању двостраних уговора стране полазе од начела једнаких вредности узајамних давања а законом се одређује који случајеви нарушавања тог начела повлаче правне последице. Предмет обавезе регулисан је одредбама члана 46. и 47. Закона о облигационим односима, те је ставом другим одредбе члана 46. прописано да уговорна обавеза мора бити могућа, допуштена односно одредива, а одредбом члана 47. да када је предмет обавезе недопуштен, неодређен и неодредив уговор је ништав.

Правни интерес тужиље за подношење тужбе ради утврђења ништавости предметних одредби уговора произилази из одредби чл. 109. и 110. Закона о облигационим односима, којима је прописано да суд на ништавост пази по службеној дужности, да се на ништавост може позивати свако заинтересовано лице, да се право на истицање ништавости не гаси. Осим тога одредбом чл. 107. ст. 1. истог Закона прописано је да ништав уговор не постаје пуноважан кад забрана или који други узрок ништавости накнадно нестане. Тужиља осим утврђења ништавости тражи и повраћај стеченог без основа, а последица тог утврђења ствара обавезу тужене да тужиљи врати оно што је стекла по основу ништавих одредби уговора сходно чл. 104. Закона о облигационим односима. Тужиља има правни интерес за подношење тужбе за утврђење, јер је на основу поменуте одредбе уговора тужена стекла од стране тужиље предвиђену накнаду у износу од 29.600,00 динара, а чији поврат тужиља тражи овом тужбом.

Уговор о кредиту је такав банкарски посао који се сврстава у категорију активних банкарских послова, будући да се таквим сматрају послови код којих се банка појављује као поверилац свог клијента. Тужиља је са туженом закључила Уговор о динарском кредиту за рефинансирање бр. [REDACTED] дана 16.05.2014. године. Наведени уговор припада групи формалних уговора, уговора по приступу, који с обзиром на финансијску и стручну доминантност банке, настају безусловном прихваташњем унапред прописане садржине уговора без могућности да друга страна

учествује у одређивању те садржине.

Одлучујући о тужбеном захтеву тужиље да се утврди ништавост наведене одредбе, суд је нашао да је тужбени захтев основан. У облигационом односу влада начело слободе уговарања, које треба схватити као најважнији део приватне аутономије, будући да се она остварује преко уговора, а принцип слободе уговарања подразумева могућност правних субјеката да својом слободном вољом стварају правну норму која их обавезује на одређено међусобно понашање и она је резултат њихове обостране сагласности која за њих има снагу закона. Међутим, начело слободе уговарања за странке је ограничено утолико што су стране у облигационим односима слободне у границама принудних прописа, јавног поретка и добрих обичаја да своје односе уреде по својој вољи ( члан 10 Закона о облигационим односима ).

Наиме, одредбом члана 1065. Закона о облигационим односима прописано је да се уговором о кредиту банка обавезује да кориснику кредита стави на располагање одређени износ новчаних средстава, на неодређено или одређено време, за неку намену или без утврђене намене, а корисник се обавезује да банци плаћа уговорену камату и добијени износ новца врати у време и на начин како је утврђено уговором. Закон о облигационим односима у одредбама од 1065. до 1068. не прописује обавезу корисника кредита да плаћа накнаде и друге трошкове које банка има стављањем на расплагање одређеног износа новчаних средстава на одређено или неодређено време за неку намену или без утврђене намене. Камата је категорија којом банка обезбеђује свој капитал и врши наплату своје зараде и у камати су садржани цена капитала, трошкови банке, радне снаге и остали трошкови као и коначна зарада која када се саберу чине јединствени износ који представља камату.

Са друге стране, слобода уговарања би дозволила да се уговорне стране сагласе да предмет уговора о кредиту, осим стављања на располагање одређеног новчаног износа и плаћања камате, буду и друге обавезе, које ће једна од уговорних страна преузети. У том случају је потребно да обавеза буде одређена или одредива и допуштена. Наравно, при уговарању се мора водити рачуна о еквивалентности престација, савесности и поштењу, као и забрани злоупотребе права сваке уговорне стране. Међутим, у ситуацији када је банка-тужена, као доминантна уговорна страна (која је унапред припремила садржину уговора), уговорила обавезу за клијента-тужиљу да сноси трошкове обраде кредита у висини која је процентуално одређена у односу на износ одобреног кредита, при чему није определила нити пружила доказ о томе које трошкове је имала у вези обраде кредита, као и што подразумева накнада за администрацију кредита, банка је на тај начин поступила супротно одредбама чланова 12, 13, 14, 16. и 21. Закона о облигационим односима. Тужена, на којој је био терет доказивања да је у вези кредита, који је одобрila и пустила у течај тужиљи, имала додатне стварне трошкове, који превазилазе финансијску делатност банке (нпр. ангажовањем трећих лица уз накнаду, који су предузимали одређене радње у име и за рачун банке, а у вези предметног кредита или неке друге трошкове), није доказала који су то стварни трошкови које је имала и на шта се односе ти трошкови који падају на терет корисника приликом пуштања кредита у течај шта подразумевају, нити да су заиста и настали. Такође тужена није пружила доказе који оправдавају уговарање такве накнаде, у висини од 2% од одобреног кредита, што износи 29.600,00 динара, с обзиром на то да није определила на шта се односи наведена накнада, односно на шта се односе трошкови накнаде, нити на основу којих параметара је одређена висина те накнаде, нити је доказала да је тужиљи предпочила трошкове, односно врсту и висину

накнаде и других трошкова који падају на терет корисника, шта тим износом тужиља плаћа, нити је у току поступка то доказала, на јасан и недвосмислен начин.

С обзиром на наведено, тужиљи је остао непознат механизам по коме је тужена утврдила висину накнаде, поред непознатог основа, што је доводи у неравноправан положај у односу на тужену-банку, која на основу унапред припремљеног и одштампаног уговора о кредиту, на чију садржину тужилац као корисник није могао да утиче, уговорила обавезу тужиљи да сноси трошкове, без образложења који су то трошкови, на основу чега су утврђени и шта тиме плаћа. Уговарање обавезе клијента да плати одређен новчани износ на име накнаде у износу од 29.600,00 динара, није неодређена нити је ништава због тога што је банка уговорила наплату трошкова, него из разлога што се не може определити шта је наведена накнада, није јасно и недвосмислено представљено на име чега се плаћа како клијенту приликом одобравања кредита, тако ни у току овог поступка, који су то трошкови, нити се може одредити на име чега су настали. Осим што је у супротности са основним начелима облигационог права, супротно је и одредбама члканова 46. и 50. Закона о облигационим односима, па је наведена одредба ништава у смислу чл. 47. истог закона. Спорна одредба не садржи податке на основу којих се одређују ови трошкови на име којих се накнада наплаћује, при чему нису одређени ни одредиви елементи на основу којих би се могло закључити да су ту трошкови настали и да их је банка сносила, па због тога није дозвољено да тужена, с позивом на сагласност воља, такву обавезу као економски доминантна уговорна страна, наметне тужиоцу-клијенту. Полазећи од наведеног, накнада трошкова кредита састоји се у томе што банка ставља на располагање кориснику кредита одређени новчани износ за период коришћења кредита и за који наплаћује камату и оно обухвата цену корисникove услуге, без економске оправданости да банка од корисника наплаћује и додатне услуге, јер све кредитне услуге банка наплаћује кроз каматну стопу.

Банка и корисник могу уговорити и друге накнаде, осим камате везано за услуге које банка пружа кориснику, али не морају бити транспарентне и одређене, односно морају кориснику бити предочене, не само у погледу паушалног – фиксног навођења висине, него му се мора предочити на које услуге банке се тачно односе. Наведено такође нити оправдава спорну накнаду, нити и даље опредељује шта иста тачно подразумева. Банка је профитабилна финансијска организација, која улази у пословни кредитни однос са корисником кредита, ради остваривања профита, који приходује из камате па ангажовање запослених и њихова зарада може само представљати расход банке којим она улаже ради остваривања добити, јер је и њој циљ пуштање кредита у течај како би кроз камату остварили добит. Одлучујући о тужбеном захтеву суд је имао у виду и одредбе Закона о заштити потрошача („Службени гласник РС“ бр. 79/05) које су биле на снази у време закључења уговора, које поред осталог прописују да се права и обавезе потрошача – корисника финансијских услуга (чл. 43) остварују у смислу са овим законом, као и да информације о својствима услуга морају бити тачне, потпуне, основане, недвосмислене, јасне и благовремене (чл. 46 ст. 1). Тужена није доказала да је предузела све радње како би пружила суштинске информације кориснику у погледу свих битних елемената, нити је то учинила током овог поступка. Независно да ли је ову услугу наплатила одједном приликом пуштања кредита или је то учинила кроз ЕКС, тужена није исто јасно и недвосмислено објаснила кориснику кредита коју он тачно накнаду и које трошкове банке плаћа износом од 29.600,00 динара.

Имајући у виду све напред наведено, те да тужена није доказала шта представља наведена накнаде у конкретном случају и да је то предпочила недвосмислено и јасно тужиљи, који би тачно знао шта плаћа на име тог износа, суд је нашао да је одредба ништава.

Са друге стране, суд је закључио да ништавост одредби члана 1 став 1 тачка 8 уговора не повлачи и ништавост самог уговора сходно члану 105. Закона о облигационим односима, имајући у виду да уговор може опстати и без наведених одредби, с обзиром на то да исте нису биле ни услов уговора, ни одлучујућа побуда због које је уговор закључен.

Последица утврђења ништавости одредбе члана 1 уговора у означеном делу сходно чл. 104. ст. 1. и 3. Закона о облигационим односима јесте обавеза тужене да врати тужиљи оно што је на основу те одредбе примила, а по правилима која важе за враћање стеченог без основа сходно чл. 210. и чл. 214. истог Закона. Тужиља има право и на законску затезну камату од дана када је туженој платила наведени износ у складу са одредбом која је утврђена ништавом до исплате, имајући у виду да је тужена несавесни стицалац. С обзиром на наведено, суд је усвојио тужбени захтев и донео одлуку као у изреци пресуде, те је обавезао тужену да тужиљи на име стеченог без основа исплати износ 29.600,00 динара са законском затезном каматом од 16.05.2014. године па до коначне исплате с обзиром да су парничне странке овај износ учиниле неспорним, а у складу са чланом 214. Закона о облигационим односима.

Приликом доношења одлуке суд је ценио и све друге наводе парничних странака и изведене доказе, али их код утврђеног чињеничног стања и заузетог правног становишта посебно не образлаже, налазећи да исти нису од утицаја на другачију одлуку суда у овој правној ствари.

Одлуку о трошковима парничног поступка у ставу изреци пресуде, суд је донео сходно чл. 150, чл. 153, чл. 154 и чл. 163 ЗПП, те налази да тужена треба тужиљи да надокнади трошкове у износу од [REDACTED] динара, а који трошкови обухватају трошкове на име ангажовања пуномоћника из реда адвоката и то за састав тужбе износ од [REDACTED] динара, за заступање на једном одржаном рочишту износ од [REDACTED] динара, као и трошкове судских такси на тужбу и пресуду у износу од по 3.080,00 динара, а што је обрачунато у складу са Тарифом о наградама и накнадама трошкова адвокату ("Службени гласник РС" бр. 121/12), Тарифним бројем 1 и 2 Закона о судским таксама и у складу са определеним трошковником пуномоћника тужиоца. [REDACTED]

#### ПРАВНА ПОУКА:

Против ове пресуде може се изјавити жалба Вишем суду у Београду, а преко овог суда, у року од 8 дана од дана пријема писменог отправка.

#### СУДИЈА

Маријана Николић Милосављевић с.р.

Тачност отправка оверава:

